

Strasbourg, 2016.11.22.
COM(2016) 733 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**EURÓPA ÚJ ÉLLOVASAI: AZ INDULÓ ÉS A NÖVEKVŐ INNOVATÍV
VÁLLALKOZÁSOKAT ÉRINTŐ KEZDEMÉNYEZÉS**

{SWD(2016) 373 final}

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

EURÓPA ÚJ ÉLLOVASAI: AZ INDULÓ ÉS A NÖVEKVŐ INNOVATÍV VÁLLALKOZÁSOKAT ÉRINTŐ KEZDEMÉNYEZÉS

1. Bevezetés

A gyorsan növekvő vállalkozások más vállalkozásokkal összehasonlítva jóval több új munkahelyet hoznak létre¹. E vállalkozások jelentős részét olyan induló innovatív vállalkozások teszik ki, amelyek nagyobb vállalatokká nőttek ki magukat. E vállalatok növelik az EU versenyképességét és fokozzák az unióbeli innovációt, erősítve a gazdaságot. Az ilyen „növekvő vállalkozások” társadalmi szempontból is jótékony hatást fejtenek ki, például rugalmasabb és korszerűbb munkafeltételek biztosítása révén.

A Bizottság az egységes piaci stratégiában bejelentette, hogy megvizsgálja, hogyan tehető az egységes piac hatékonyabbá az induló és a növekvő innovatív vállalkozások számára. Az induló és a növekvő innovatív vállalkozások számára biztosított ökoszisztéma javítása közvetlen jótékony hatást fog gyakorolni az EU-ban a foglalkoztatásra és a növekedésre.

Az induló innovatív vállalkozásokra – melyek működéséhez gyakran kapcsolódik kulcsfontosságú alaptermék² – rendszerint egyaránt jellemző a gyors növekedés, a nagyfokú innováció a termékek, folyamatok és finanszírozás terén, a legújabb technológiai vívmányok messzemenőig való figyelembevétele, az innovatív üzleti modellek széles körű alkalmazása, és gyakran megfigyelhető az együttműködési platformok igénybe vétele is.

Számos tagállamban már most léteznek vagy jelenleg körvonalazódnak olyan kezdeményezések, amelyek az innováció és a vállalkozói készség számára ösztönző környezet megteremtésére irányulnak. Ennek eredményeként nincs jelentős különbség az EU és az Amerikai Egyesült Államok között az új vállalkozások létrejötté szempontjából³. Ez különösen jól megfigyelhető a technológiai szektorban, ahol az unióbeli vállalkozások egyes közepes technikaigényű és csúcstechnológiai ágazatokban (pl. gépipari ágazat, gépjárműipar) világszinten is vezető szerepet kezdenek betölteni.

A munkahelyteremtést és a növekedést számos uniós kezdeményezés hivatott elősegíteni: az Európai Stratégiai Beruházási Alap (ESBA)⁴, valamint annak és kiterjesztése és megerősítése, ezen túlmenően pedig az egységes piaci stratégia⁵, a digitális tartalmak egységes piaca⁶ és a tőkepiaci unió⁷ járult hozzá a további fejlődést elősegítő kerethez. Emellett az európai strukturális és beruházási alapok (esb-alapok) keretében nagyobb hangsúly kerül az innovációra és a kkv-k támogatására, többek között 140 000 induló innovatív vállalkozás és növekvő vállalkozás számára nyújtott kockázati-tőke-támogatás formájában⁸. Az ESBA-megállapodások eddig 377 000 kkv-t – köztük induló innovatív vállalkozásokat – céloztak meg.

Az induló innovatív vállalkozások közül azonban túl kevés az, amely az első két-három kritikus évet túlélve képes fejlődni és terjeszkedni Európában és azon túl, és még ritkábban fordul elő, hogy nagyvállalkozássá váljon⁹.

Habár e helyzet mögött számos ok húzódik meg, becslések szerint az elkövetkező 20 évben az EU-ban mintegy 1 millió új munkahely jöhetne létre és akár 2 000 milliárd EUR-val bővíthetne a GDP, ha a

¹ Henrekson és Johansson (2010) szerint a vállalkozások 4 %-a hozza létre az új munkahelyek 70 %-át. Lásd még: <http://www.kauffman.org/blogs/policy-dialogue/2015/august/deconstructing-job-creation-from-startups>

² Összekapcsoltság; 5G, széles sáv stb.

³ Ugyanakkor az uniós tagállamok között állnak fenn különbségek. OECD (2015), *Entrepreneurship at a glance*.

⁴ https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/funding/efsi_en

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0550&from=HU>

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1447773803386&uri=CELEX:52015DC0192>

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0468>

⁸ Lásd: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/themes/3>

⁹ Azon vállalkozások százalékos aránya, amelyek kevesebb mint 5%-kal (vagy akár egyáltalán nem) tudnak nőni, Európában meghaladja a 45 %-ot, míg az USA-ban csak 37 % (Bravo-Biosca, 2011, *A look at business growth and contraction in Europe*).

növekvő vállalkozások aránya elérné az USA-ban mért arányt¹⁰. A vállalkozások mérete és a termelékenység közötti pozitív kapcsolat következtében ez Európa termelékenységét is növelné^{11,12}. Emellett az induló innovatív vállalkozások növekedésének támogatását szolgáló módszerek meghatározása a hagyományos vállalkozásoknak is előnyös lenne, mivel elősegítené az egységes piacon belüli működésüket és növekedésüket.

A Bizottság által 2016 elején folytatott nyilvános konzultáció eredményei megerősítik ezt a megállapítást. A legfőbb megállapítások¹³ a következők voltak:

- a növekedni kívánó induló innovatív vállalkozások továbbra is **túl sok szabályozási és adminisztratív jellegű akadállyal** szembesülnek, különösen határokon átnyúló helyzetekben;
- az induló és a növekvő innovatív vállalkozások számára egyaránt **túl kevés a lehetőség** potenciális partnereket találni és együttműködni a finanszírozás, az üzlet és a helyi hatóságok vonatkozásában;
- **a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférés** a növekedés egyik legfőbb akadály.

Röviden, a továbbra is fragmentált egységes piac¹⁴ különösen az induló és a növekvő innovatív vállalkozásokat gátolhatja növekedési potenciáljuk kiaknázásában. A jelek szerint a szabályozási és adminisztratív akadályok EU-szerte gyakran visszatartják e vállalkozásokat az innovációtól, immateriális eszközeik kiaknázásától és a növekedéstől. A vállalkozások dönthetnek úgy, hogy az Unión kívüli, nagyobb növekedési potenciállal kecsegtető joghatóságokon belül működnek tovább, ez pedig minden valószínűség szerint unióbeli munkahelyek elvesztését vonja maga után.

Az európai közigazgatási szervek, az induló innovatív vállalkozások és az üzleti partnerek közös fellépésére van szükség annak biztosítására, hogy az induló innovatív vállalkozások értékes erőfeszítései ne legyenek hiábavalók. Ehhez partnerséget kell kialakítani a nemzeti, regionális és helyi hatóságokkal, különösen pedig magukkal az induló innovatív vállalkozásokkal. Ide tartozik, hogy a hatóságok előmozdítják azoknak a feltételeknek a teljesülését, amelyek biztosítják az induló innovatív vállalkozások növekedési lehetőségeit. E vállalkozások pedig munkahelyeket hoznak létre, versengenek a piacon és társadalmi felelősségvállalásról tesznek tanúbizonyságot. A közelmúltban közzétett Európai Növekedési Kiáltvány¹⁵ jól mutatja, hogy az induló innovatív vállalkozások készen állnak a szerepvállalásra. A Bizottság üdvözli a terület szereplőitől induló kezdeményezést, melynek a szóban forgó kérdéseket illető ajánlásait felhasználta saját gondolatmenete megfogalmazásához.

E kezdeményezés három problémakört jár körül: **akadályok**; **a partnerek hiánya és a lehetőségek szűkössége**; valamint **a finanszírozási nehézségek**. Alapjául a következők szolgálnak:

- az uniós szakpolitikák között megvalósuló **koordinált megközelítés**, amely már meglévő vagy jelenleg kidolgozás alatt álló intézkedésekre épül, ideértve az ágazati megközelítéseket, mint például az úripar esetében;
- **gyakorlati intézkedések** korlátozott és célzott eszköztára; mindenekelőtt pedig
- **partnerség**.

2. Az akadályok felszámolása

¹⁰ A dán kkv-k küldöttjének jelentése, 2016., *Scale-up Companies – is a new policy agenda needed?*
<http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=26381&no=1>

¹¹ Lásd: Eurostat (2016. március), *Statistics Explained: Entrepreneurship — Statistical indicators* (Statistikai kalauz: Vállalkozások – statisztikai mutatók) : http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Entrepreneurship_-_statistical_indicators#Small.2C_medium_and_large_enterprises.

¹² A több mint 1000 alkalmazottat foglalkoztató vállalatok termelékenysége jóval meghaladja az egyéb vállalkozásokét. Dán Vállalkozói Hatóság (Danish Business Authority).

¹³ http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8723&lang=hu

¹⁴ Ideértve a digitális tartalmak egységes piacát.

¹⁵ Scale Up Europe: A Manifesto for change and empowerment in the digital age (Európai Növekedési Kiáltvány a változás és a felelősségvállalás ösztönzése érdekében a digitális korszakban), 2016.

Számos innovatív új vállalat tart attól, hogy túlzott növekedését – még abban az esetben is, ha ehhez nem társul határokon átnyúló terjeszkedés – nagyobb terheket jelentő szabályokkal büntetik. Számos olyan, jelenlegi kezdeményezés, amely a határokon átnyúló tevékenységeket gátló akadályok lebontására irányul, nem csupán az induló innovatív vállalkozásokat célozza, ugyanakkor rájuk különösen pozitív hatást gyakorol; ilyen például a megosztásalapú gazdaságra irányuló munka¹⁶, az egységes piacon és az elektronikus kormányzat területén a szolgáltatásnyújtás színvonalának további javítását célzó jelenlegi kezdeményezések vagy az ikt-szabványosítás prioritásai¹⁷.

Először is a **szabályozási és adminisztratív szabályok és alakiságok** meghatározása és betartása sok időt emészt fel, mivel a nemzeti és az uniós szabályokkal kapcsolatos **információk** gyakran nem lelhetők fel egy helyen, ráadásul e szabályok nehezen értelmezhetőek. Az adójog, társasági jog, munkajog és más követelmények értelmezése valódi kihívás, különösen a korlátozott forrásokkal vagy szakértelemmel rendelkező induló innovatív vállalkozások számára. A konzultáció során arra is fény derült, hogy az induló vállalkozások – még ha sikerül is értelmezniük és betartaniuk minden vonatkozó követelményt – túlzottan nagy tehernek tartják ezeket. A válaszadók csaknem 40 %-a szerint a növekedés a vártánál nehezebb.

Az induló innovatív vállalkozások, különösen a digitális területen működők számára nehézségekbe ütközik alkalmazottak felvétele más uniós tagállamokból (az adóügyi és foglalkoztatási szabályok különbségei miatt). A leányvállalatok létrehozása gyakran túl nehézkes, és nem felel meg szükségleteiknek (pl. csak egy alkalmazott felvétele).

Így a közigazgatási szerveknek minden – helyi, regionális, nemzeti, európai – szinten fel kell lépniük a felesleges akadályok lebontása érdekében, és segíteniük kell a vállalkozásokat a megkerülhetetlen akadályok okozta nehézségekkel való megküzdésben.

A Bizottság e téren már tett lépéseket, és számos területen további intézkedéseket jelentett be¹⁸. 2017-ben a Bizottság kezdeményezéseket tervez előterjeszteni az egységes digitális portál létrehozása érdekében; e portál egyszerűsített online hozzáférést biztosít majd az egységes piacra vonatkozó információkhoz, elektronikus eljárásokhoz, a polgároknak és vállalkozásoknak szóló segítségnyújtó, tanácsadó és problémamegoldó szolgáltatásokhoz, és lehetőséget nyújt majd a határokon átnyúló eljárások formanyomtatványainak online kitöltéséhez¹⁹.

A tagállami szakértői csoport nemzeti közigazgatási szervei az induló és a növekvő innovatív vállalkozásokra érvényes teljes szabályozási keretet meg fogják vizsgálni a Horizont 2020 szakpolitika-támogató eszköz segítségével, amely lehetővé teszi a tagállamok számára az ilyen vállalatok üzleti keretrendszerének javítására irányuló ajánlások megfogalmazását. Annak biztosítása érdekében, hogy a Bizottság és a tagállamok számára részletes információk álljanak rendelkezésre az induló és a növekvő innovatív vállalkozásokról, a Bizottság a **Klaszterek és az Ipari Szerkezetváltás Európai Megfigyelőközpontján**²⁰ keresztül (mely a közelmúltban került átalakításra) most először szisztematikus információgyűjtésbe kezd az induló és a növekvő innovatív vállalkozások tekintetében, részletes elemzést végez, továbbá visszajelzést és bizonyítékot nyújt a tagállamoknak annak érdekében, hogy támogassa őket a szakpolitikák megtervezésében és a végrehajtási eszközök egyszerűsítésében.

¹⁶ http://ec.europa.eu/growth/single-market/strategy/collaborative-economy_en

¹⁷ http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8852

¹⁸ Az Európai Bizottság a célravezető és hatályos szabályozás programja (REFIT) keretében folyamatosan foglalkozik az uniós jogszabályokkal; a REFIT célja annak biztosítása, hogy az uniós jogszabályok továbbra is megfeleljenek kitűzött céljaiknak, és a szakpolitikai döntéshozók által kijelölt eredménycélokat a leghatékonyabb és legeredményesebb módon érjék el. A REFIT célja a bürokrácia és a költségek csökkentése anélkül, hogy ez hátrányosan érintené a szakpolitikai célkitűzéseket és az adott területen Unió-szerte elért magas színvonalat.

¹⁹ A vállalkozások online nyilvántartásba vételével a Bizottság tervei szerint a digitális technológiáknak egy vállalkozás teljes életciklusa alatti felhasználását elősegíteni célzó javaslat keretében fog figyelmet fordítani (lásd a Bizottság „Az egységes piac továbbfejlesztése: a polgárok és vállalkozások lehetőségeinek bővítése” c. közleményét, (COM(2015)550, 5. o., „Unió e-kormányzati cselekvési terv 2016–2020 A közigazgatás digitális átalakításának felgyorsítása”, (COM(2016)179, 8. o., A Bizottság 2017. évi munkaprogramja, (COM(2016)710, 8. o.).

²⁰ E szervezet konzultációt folytat majd az olyan platformokkal, mint a European Start-up Network és a Global Entrepreneurship Network.

Másodsorban az induló innovatív vállalkozások számára különösen lényeges az **adózás, illetve a 28 különböző adórendszernek való megfelelés terhe**: a bizottsági konzultációra érkezett válaszok 58 %-ában hangsúlyozták az adózási vonatkozások magas megfelelési költségeit. A kis- és középvállalkozások (kkv-k) adóügyi kiadásainak mintegy 30 %-át megfelelési költségek teszik ki, és határokon átnyúló kontextusban ez az arány még ennél is magasabb²¹. E problémakör kezelése jelentős előrelépést jelentene, és elősegíthetné az induló innovatív vállalkozások növekedését.

A 2016. április 6-án elfogadott cselekvési tervben bejelentetteknek megfelelően a Bizottság a hozzáadottérték-adó korszerűsítésére és egyszerűsítésére törekszik az EU-n belüli, több tagállamot érintő kereskedelem vonatkozásában, ezt pedig egységes héa-övezet kialakításával kívánja megvalósítani²². Az elkövetkező hónapokban ennek érdekében olyan átfogó csomagot terjeszt majd elő, amely az uniós héa-rendszer összetettségét és szétaprózottságát hivatott csökkenteni, a vállalkozások növekedését és a határokon átnyúló kereskedelmet ösztönző, kedvező körülmények megteremtése révén. A Bizottság a következő hetekben javaslatot terjeszt elő a szűkített egyablakos ügyintézés egyszerűsítésére, és kiterjeszti azt az áruk és szolgáltatások határokon átnyúló, vállalkozások által a fogyasztóknak nyújtott szolgáltatások tekintetében. 2017-ben a héa egyszerűsítésére vonatkozó, a kkv-kra (ideértve az induló innovatív vállalkozásokat) irányuló csomagot terjeszt elő. Emellett végleges héa-rendszert fog előterjeszteni az EU-n belüli, határokon átnyúló kereskedelemre, amely tovább csökkenti majd az induló és a növekvő innovatív vállalkozásokra nehezedő terhet.

Ezen túlmenően a közös konszolidált társaságiadó-alap (KKTA) újraindítására irányuló, a közelmúltban elfogadott javaslatok között a vállalkozásokat növekedésre és az egységes piacon belüli terjeszkedésre ösztönző intézkedések szerepelnek. A KKTA-t választó induló innovatív vállalkozások és növekvő vállalkozások számára különösen nagy adólevonást irányoz elő a kutatás-fejlesztési költségek esetében, valamint lehetővé teszi annak biztosítását, hogy a saját tőkével és az idegen tőkével történő finanszírozás adózás szempontjából azonos elbánásban részesüljön²³.

Harmadsorban a tisztességes kockázatvállalókat gyakran nem hatékony és rendkívül hosszadalmas fizetéseképtelenségi eljárásoknak vetik alá. Ráadásul az életképes vállalatoknak gyakran nincs lehetőségük a szerkezetátalakításra. Emellett úgy tűnik, a tisztességes, de túlzottan eladósodott vállalkozók számára nem igazán létezik „második esély”, jöllehet a sikeres vállalkozáshoz gyakran kudarcokon keresztül vezet az út. A kudartól és szankcióktól való félelem visszatartó tényező a növekedésbe való beruházástól.

A társasági jog és a csődjog vonatkozásában a Bizottság ma napon olyan jogi eszközt fogadott el, amely i. gyors információs rendszert garantál és biztosítja, hogy a tagállamokban rendelkezésre álljanak szerkezetátalakítási keretek a vállalkozás életképességének helyreállítására és a fizetéseképtelenség elkerülésére, különösen kkv-k számára, ii. második esélyt nyújtó rendszert hoz létre tisztességes, túlzottan eladósodott egyéni vállalkozók számára adósságelengedés révén, valamint iii. javítja a szerkezetátalakítási, fizetéseképtelenségi és mentesítési eljárások hatékonyságát. A Bizottság emellett 2017-ben társasági jogi kezdeményezést tervez előterjeszteni, amely elősegíti a digitális technológiák alkalmazását a vállalkozás teljes életciklusa alatt, különösen a bejegyzési eljárásokkal és a vállalkozásokra vonatkozó dokumentumok és információk cégnyilvántartásokba való iktatásával kapcsolatban, valamint a határokon átnyúló egyesülések és szétválások vonatkozásában, ideértve a határokon átnyúló egyesülésekre irányadó szabályok korszerűsítését és a határokon átnyúló szétválásokra vonatkozó szabályokkal való kiegészítésüket. A digitális tartalmak egységes piacára vonatkozó és az e-kormányzati cselekvési tervben bejelentetteknek megfelelően 2016-ban a

²¹ Lásd a Bizottság közleményét: Méltányos, versenyképes és stabil társaságiadó-rendszer kiépítése az EU-ban.

²² https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/com_2016_148_en.pdf

²³ A KKTA lendületet ad az induló és a növekvő innovatív vállalkozások számára beruházások és az egységes piacon való terjeszkedés megvalósításához. Jutalmazza növekedésbarát tevékenységeiket (K+F-beruházások, finanszírozás saját tőkével). A kis és innovatív vállalkozások támogatására az induló innovatív vállalkozások K+F-beruházásaik után fokozott mértékű adólevonásban részesülnek. A KKTA kiterjed az adósság saját tőkével szembeni preferenciális kezelésére is, ez pedig kedvező hatást fog gyakorolni a sajáttőke-bevonással finanszírozott innovatív vállalkozásokra, különösen az induló innovatív vállalkozásokra.

tagállamok részvételével nagyszabású kísérleti projekt indul vállalkozások és kormányzat közötti viszonylatban az egyszeri adatszolgáltatás elvének határokon átnyúló megvalósítása érdekében ²⁴.

Negyedrészt a munkajogot tekintve a Bizottság folytatni fogja a megfelelést és az induló innovatív vállalkozások által foglalkoztatott munkavállalók jogainak tiszteletben tartását elősegítő munkát, ideértve a munkaidőre, valamint a munkahelyi egészségre és biztonságra vonatkozó uniós szabályok betartása vonatkozásában.

Az EU emellett továbbra is felhasználja a **kereskedelempolitikát** annak érdekében, hogy új lehetőségeket teremtsen az induló és a növekvő innovatív vállalkozások számára külföldi piacokon, különösen kereskedelmi megállapodásokon és megfelelő intézkedéseken keresztül, a kiszámítható és világos kereskedelmi szabályok biztosítása érdekében.

További fellépések:

- *A Bizottság az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal együttműködésben dolgozik a megelőző szerkezetátalakítás keretelveiről, a tisztességes vállalkozóknak nyújtandó újratekzdési lehetőségekről, valamint a szerkezetátalakítási, fizetésképtelenségi és mentesítési eljárások hatékonyságának javításáról* szóló javaslatok kellő időben történő elfogadása és végrehajtása érdekében.
- *A Bizottság kibővíti a tagállami adórendszerekben a kockázati tőke tekintetében alkalmazott bevált gyakorlatokról szóló, a közeli jövőben megjelenő iránymutatást.*
- *Annak érdekében, hogy az induló és a növekvő innovatív vállalkozások könnyebben tudjanak tájékozódni a szétszórtnak, rendszerezetlen formában meglévő információforrások között, az Enterprise Europe Network (EEN) kibővíti tanácsadói szolgáltatásait: a vállalkozások növekedésével foglalkozó tanácsadók adnak tájékoztatást a vonatkozó tagállami és európai szabályokról, a finanszírozási lehetőségekről, partnerségekről, a határokon átnyúló közbeszerzésekhez való hozzáférésről, a Startup Europe-pal való kapcsolatról és a kkv-knak a digitális innovációs központokhoz való hozzáféréséről, valamint a „Horizont 2020” keretében a kkv-knak szóló kísérleti programokról.*
- *2017-ben a Versenyképességi Tanács magas szintű munkacsoportja keretében a Bizottság támogatást nyújt az induló és a növekvő innovatív vállalkozásokra alkalmazandó valamennyi tagállami szabály nagyszabású, átfogó és részletes felülvizsgálatához .*

3. Új lehetőségek teremtése

Az EU és a tagállamok a következő területeken nyújtott támogatással segíthetik elő az induló innovatív vállalkozások működését:

- a **megfelelő partnerekkel** (pl. befektetők, üzleti partnerek, egyetemek, kutatóközpontok) való összekapcsolás;
- kereskedelmi lehetőségekhez való hozzáférés (különös figyelemmel a **közbeszerzési** szerződésekre);
- a **megfelelő** készségekkel rendelkező alkalmazottak felvétele, akár az EU-n kívülről.

3.1 Partnerek, klaszterek és ökoszisztémák

Az elmúlt években a Bizottság és az uniós tagállamok támogatást nyújtottak olyan **„közösségek”** létrehozásához, amelyek segítik az induló innovatív vállalkozásokat a potenciális partnerekkel (pl. befektetők, üzleti partnerek, egyetemek, kutatóközpontok) való kapcsolat kialakításában

²⁴ Lásd: e-kormányzati cselekvési terv 2016–2020 COM(2016)179, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016DC0179>

rendezvényeken, platformokon, üzleti klasztereken, hálózatépítésen és a helyi/regionális „ökoszisztémák” támogatásán keresztül²⁵.

Unió szinten a Startup Europe elismert márkanév lett az ökoszisztémák közötti kapcsolat kiépítése terén²⁶; e kezdeményezés a hangsúlyt az emberekre, a helyi ökoszisztémákra és a nemzetközi kitekintésre helyezi, és információt nyújt az induló innovatív vállalkozásokat célzó egyablakos ügyintézésről. Az eddigi előrelépések ellenére a tevékenységeket fokozni kell, különösen a befektetők, a vállalatok és a vállalkozások közötti partnerkeresést, valamint a regionális döntéshozók hálózatépítését tekintve.

Emellett az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) számos tudományos és innovációs társulást hozott létre az ikt, az energia, az éghajlatváltozás, az egészség és a nyersanyagok témakörében; ehhez 25 %-os állami finanszírozás mellett magánberuházások nyújtottak támogatást. Az EIT számos területen nyújt támogatást: vállalkozói készségek, mentorálás, akcelátorprogramok.

AZ EU emellett tematikus intelligens szakosodási platformokat²⁷ is létrehozott, melyek összekötik a régiókat és a vállalkozásokat, és támogatást biztosítanak az európai strukturális és beruházási alapokból (esb-alapok) finanszírozott, a növekvő vállalkozásokra irányuló beruházásokhoz; ehhez a regionális hálózatok és az európai stratégiai klaszterpartnerségek nyújtanak segítséget. E projektek – az általuk kapott célzott támogatással együtt²⁸ – növekedési lehetőségeket teremtenek a növekvő vállalkozások számára. A Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy vegyenek részt e tematikus intelligens szakosodási platformok munkájában, és vegyék igénybe a Horizont 2020 szakpolitika-támogató eszközt.

E kezdeményezések ellenére ugyanakkor a nyilvános konzultációból kitűnt, hogy az induló és a növekvő innovatív vállalkozások számára előnyösnek bizonyulna, ha **összehangoltabb támogatásban részesülnének** a következő területeken:

- a klaszterek és ökoszisztémák egész Unióra kiterjedő, hatékonyan összekapcsolt **kritikus tömege**;
- az **akcelátorok és inkubátorok** hatékonyabb igénybe vétele;
- uniós **platform** az induló innovatív vállalkozások potenciális partnerekkel való összekötéséhez (a meglévő állami és magánszektorbeli platformok mellett).

További fellépések:

- *2017-ben a Bizottság megerősíti a **Startup Europe kezdeményezést**, amely hatókörét kiterjeszti az ikt-n és a webes induló innovatív vállalkozásokon túl más területekre is. A Bizottság koordinálni fogja a klaszterek és ökoszisztémák Európát átfogó összekötésére irányuló uniós munkát, és nagyobb összhangot teremt a különböző uniós kezdeményezések között, mindenekelőtt a tagállami és regionális minisztériumok, innovációs ügynökségek és egyéb érdekelték és ökoszisztémák közötti kapcsolat erősítésével.*
- *Az **induló innovatív vállalkozások és az üzleti partnerek közötti kapcsolatok létrejöttének elősegítése érdekében** a Bizottság 2017-ben számos kísérleti intézkedést hoz a következő területeken: partnerkeresés, az induló innovatív vállalkozások, a közepes piaci tőkeértékű vállalatok és a nagyobb vállalatok közötti kapcsolatok előmozdítása, valamint az „Erasmus fiatal vállalkozóknak” program inkubátorokra és vállalkozásokra való kiterjesztése nemzetközi piaci viszonylatban.*

²⁵ A „vállalkozói ökoszisztéma” megközelítés választ ad arra, hogy egyes városokban/régiókban miért működik jóval több induló innovatív vállalkozás és növekvő vállalkozás, mint más, ugyanazon szabályozási keretet alkalmazó városokban. Az ökoszisztémák hatására a források a leggyümölcsözőbb módon való felhasználás felé irányulnak. Lehetővé teszik holisztikus szakpolitikák kialakítását, ami hagyományos megközelítéssel nem megvalósítható.

²⁶ pl. a Start-up Europe csúcstalálkozója, Start-up Europe akcelátorok közgyűlése, Start-up Europe egyetemi hálózat; a rendelkezésre álló finanszírozási és hálózatépítési lehetőségek tudatosítása; a nagyvállalatok és az induló innovatív vállalkozások közötti kapcsolatok kiépítése (Start-up Europe partnerség) és a vállalkozások jelentőségének hangsúlyozása.

²⁷ Mindeneddig a következő területeken: ipari modernizáció, agrár-élelmiszeripar és energia.

²⁸ pl. azzal kapcsolatban, hogy a régiók és városok biztosítsák a digitális transzformáció és az ipari modernizáció alapjait.

3.2 Közbeszerzési lehetőségek

A **közbeszerzési** szerződések segíthetik a növekedést célzó intézkedéseket, de továbbra is kevés kkv vesz részt ezen eljárásokban²⁹, különösen az értékhatár feletti közbeszerzések esetében³⁰.

A 2 billió EUR értékű közbeszerzési piac jelentős potenciált képvisel az induló és a növekvő innovatív vállalkozások növekedése szempontjából. E potenciál jelenleg nincs kellőképpen kiaknázva. Az induló és a növekvő innovatív vállalkozások nem képviseltetik magukat gazdasági súlyuknak megfelelő arányban a közbeszerzési szerződésekben³¹. Ahhoz, hogy az induló és a növekvő innovatív vállalkozások nagyobb arányban be tudjanak kapcsolódni e folyamatba, az ajánlatkérők számára megfelelőbb támogatást kell biztosítani a piaci lehetőségek és a korszerűsített közbeszerzési eszközök igénybe vétele terén. Az előzetes piaci konzultációk és az innovációs partnerségek különösen hatékony eszközöknek bizonyulhatnak az induló és a növekvő innovatív vállalkozások számára, hogy innovatív termékeiket felkínálják ajánlatkérők számára. Az induló és a növekvő innovatív vállalkozások így könnyebben érhetnek el sikert a közbeszerzéseken. E tekintetben az e-közbeszerzés megvalósítása rendkívül fontos.

Volt már rá példa korábban, hogy egy megfelelően megtervezett innovációs közbeszerzés elősegítette, hogy új, még nem kipróbált elképzelések jelenjenek meg a piacon, így teremtve határokon átnyúló növekedési lehetőségeket.

A hetedik keretprogram első innovációs közbeszerzési fellépéseiben a kkv-k 2,5-ször nagyobb arányban nyertek el szerződéseket, mint a szokásos eljárásokban (73 % kontra 29 %), és a szokásos európai közbeszerzési eljárások átlagértékéhez viszonyítva 15-ször több szerződést ítéltek oda más tagállambeli szereplőnek (29% kontra 2%)³².

2014-ben az EU új közbeszerzési keretet fogadott el, amely lehetőségeket teremt az induló innovatív vállalkozások számára közbeszerzési eljárásokban való részvételre. A regionális/helyi pályázató hatóságok azonban a jelek szerint még nem ismerik kellőképpen e lehetőségeket.

További fellépések:

- 2017-ben a Bizottság intézkedéseket vezet be az **uniós közbeszerzés területén** a következők érdekében: i. innovációs közvetítők kijelölése a közbeszerzésben érdekelt vevői hálózatok létrehozása érdekében, e hálózatok innovatív vállalkozásokkal való összekapcsolása és a vállalkozások kockázatfinanszírozáshoz való hozzáféréseinek elősegítése³³; ii. valamennyi tagállam esetében annak elősegítése, hogy ambiciózus innovációs vevői célkitűzéseket határozzanak meg; iii. iránymutatás nyújtása az innovatív közbeszerzésről³⁴ az innovációs partnerség alapján.

3.3 Készségek

A növekvő vállalatoknak a megfelelő **készségekkel** rendelkező alkalmazottakat kell felvenniük, különös tekintettel a **műszaki, pénzügyi és digitális** készségekre. A vállalkozói szellem, az **irányítási és vezetői** készségek a vállalkozás növekedése szempontjából különösen fontosak.

Az „Új európai készségfejlesztési program” (2016. június) alapján a Bizottság a **készségek fejlesztésén** és azok **munkaerőpiaci relevanciájának erősítésén** dolgozik.

²⁹ 417. sz. Eurobarométer gyorsfelmérés a kisvállalkozások közbeszerzésekben való részvételét gátló akadályokról.

³⁰ Olyan közbeszerzés, melynek értéke az uniós jogszabályokban megállapított küszöbértékekkel megegyező vagy magasabb.

³¹ Ez különösen igaz olyan közbeszerzésekre, melyek értéke az uniós jogszabályokban megállapított küszöbértékekkel megegyező vagy magasabb.

³² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/updated-results-ongoing-pre-commercial-procurements-pcp-projects>

³³ E közvetítők azonosítják és összesítik az ajánlatkérők szükségleteit, meghatározzák a potenciális beszállítókat, továbbítják az innovatív elképzeléseket és a legígéretesebbek számára bizonyos ágazatokban finanszírozást nyújtanak.

³⁴ A közbeszerzésekre vonatkozó, korszerűsített irányelvek alapján.

E kihívások az alábbi három kezdeményezés középpontjában állnak:

- A közeljövőben megvalósuló „**digitális készségekkel és munkahelyekkel foglalkozó koalíció**”, amely az oktatás, a foglalkoztatás és az ipar közötti együttműködést támogatja.
- A „**készségekkel kapcsolatos ágazati együttműködés terve**”, amely javítja a készségekkel kapcsolatos információgyűjtést, és megoldást keres a szakképzett munkaerő hiányára.
- Az „uniós „**készségkörkép**” részeként pedig a készségekkel kapcsolatos információgyűjtés és előrejelzés területén a nagy adathalmazokat kezelő, a közeljövőben kidolgozásra kerülő eszköz.

A Bizottság két keretet hozott létre a készségek oktatásának és felmérésének javítására:

- Európai Vállalkozói Keret (EntrComp);
- és a digitális kompetenciáinak uniós referenciakerete (DigComp).

A Bizottság a tagállamokkal együttműködésben fog dolgozni e keretek igénybevételének tagállami szinten való előmozdítása érdekében. Az EIT ugyanakkor tovább fokozza a műszaki és vállalkozói készségeket kombináló mesterfokú tanulmányokat folytató hallgatók képzésére irányuló munkáját.

A Bizottság emellett az IKT mint szakma előmozdítására is törekszik: az IKT-szakma európai keretrendszere³⁵ mára standarddá vált. Végezetül leszögezhető, hogy a siker egyik záloga a legkiválóbb tehetségek vonzására való képesség, ideértve az EU-n kívülről érkezőket. 2016 júniusában a Bizottság javaslatot tett az **európai kékkártya** megreformálására annak érdekében, hogy az EU-t vonzóbbá tegye magasan képzett harmadik országbeli munkavállalók számára³⁶. Mivel a külföldi szakértelem jelentős hozzájárulást nyújthat az induló innovatív vállalkozások alapításához, az EU-nak több erőfeszítést kell tennie annak érdekében, hogy vonzóbb célpont legyen e szakembereknek, és támogatást nyújtson számukra.

További fellépések:

- *2017-ben a Bizottság az Új európai készségfejlesztési programra építve megvizsgálja az **EIT** vállalkozások növekedését elősegítő tevékenységeit a vállalkozói, irányítási és innovációs készségek fejlesztése érdekében.*
- *A Bizottság támogatást nyújt a tagállamoknak az Erasmus+ tudásfejlesztési szövetségek és a HEInnovate önértékelési eszköz fokozottabb igénybevétele érdekében.*

3.4 Az induló és a növekvő innovatív vállalkozások uniós innovációs lehetőségeinek fokozása

A Bizottság a „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogramon keresztül fokozottan támogatja a kkv-kat, amelyek kutatószervezetekkel és más cégekkel közösen megvalósított kutatási együttműködésen alapuló projektek partnereiként vagy önálló kedvezményezettként részesültek támogatásban. Emellett az innováció támogatását is fokozta, többek között több demonstrációs projekt révén, elősegítette a kísérletekhez és a kísérleti létesítményekhez való hozzáférést, valamint az innovatív közbeszerzésekre és a megerősített pénzügyi eszközökre irányuló fellépéseket. Ennek következtében a kkv-k részvétele fokozódott, és mára meghaladta a 20 %-os célszintet.

Az új kkv-eszköz már 1 924 kkv³⁷ számára nyújtott támogatást innovációs projektek vonatkozásában. A bizonyítékok és az érdekeltek véleménye³⁸ szerint a „Horizont 2020” a meglévő technológiák és vállalatok támogatása terén eredményesebb, mint az új piacokon innovációs tevékenységet folytató induló innovatív vállalkozások vagy a digitális és fizikai technológiák határmezsgyéjén működő

³⁵ <http://www.ecompetences.eu/>.

³⁶ 2016-ban elfogadásra került a harmadik országbeli hallgatókra és kutatókra vonatkozó bevándorlási szabályok reformja; ennek értelmében az érintetteknek a tanulmányok vagy a kutatás lezárását követően legalább 9 hónapig jogukban áll az EU-ban maradni munkakeresés vagy vállalkozás létrehozása céljából ((EU) 2016/801 irányelv).

³⁷ Az innovációs partnerség alapján és figyelembe véve a szociális és a környezetvédelmi szempontokat.

³⁸ https://ec.europa.eu/research/eic/pdf/eic_call_for_ideas-overview.pdf?view=fit&pagemode=none.

vállalatokat tekintve. Ez utóbbiak véleménye szerint a jelenlegi támogatás az igényeikhez mérten túl bonyolult, rugalmatlan és lassú.

A fentiek fényében a Bizottság a 2018–2020 közötti időszak vonatkozásában változtatni kíván a „Horizont 2020” keretprogramon. A változások közé tartoznak a következők:

- teljes mértékben **alulról építkező megközelítés** alkalmazása, hogy a több ágazatot/technológiát érintő innovatív projektek támogatásra jogosultak legyenek;
- az induló innovatív vállalkozások számára a **pénzügyi és műszaki támogatáshoz való hozzáférés** megkönnyítése;
- piacteremtő, növekedési potenciállal rendelkező, áttörő jellegű innovációk előtérbe helyezése.

Erre építve és a „Horizont 2020” félidős értékelésének eredményei alapján az Európai Bizottság a jövőbeli programok tekintetében mérlegelni fogja egy **Európai Innovációs Tanács**³⁹ létrehozását olyan, áttörő jellegű innovációk megvalósulásához való hozzájárulás érdekében, amelyek új piacokat hódítanak meg vagy teremtenek.

Az „**innovációs radar**” kezdeményezés a kkv-k specifikus szükségleteinek – mint például a kísérletekhez és a kísérleti létesítményekhez való nyílt és könnyített hozzáférés – figyelembe vétele mellett és a régiókkal és innovációs központokkal való együttműködésben megkönnyíti a „Horizont 2020” által finanszírozott, piaci potenciállal rendelkező innovációk és a mögöttük álló szereplők (pl. kkv-k, induló innovatív vállalkozások, vállalatcsoportok különvált tagjai, egyetemek) korai azonosítását.

Az **Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT)** páneurópai akcelerátorokat hozott létre az innovatív vállalatok számára. Emellett az EIT feltárja, hogy milyen lehetőségek állnak rendelkezésre olyan programok kidolgozására, amelyek a meglévő innovatív vállalkozások növekedése érdekében közvetlen befektetéseket tesznek lehetővé az állami és magánforrásokból és meglévő eszközökből származó kiegészítő beruházás ösztönzése révén.

Emellett az induló és a növekvő innovatív vállalkozások (és tágabb értelemben a kkv-k) számára a következők miatt nehézségekbe ütközik a szellemi tulajdonhoz fűződő jog biztosítása és hasznosítása: nem állnak rendelkezésre pontos információk, illetve hiányzik a kellő szakértelem a szellemi tulajdon-jognak mint a beruházás és a növekedés eszközének stratégiai felhasználásáról; a költségek viszonylag magasak; a szellemi tulajdon-jog értékének meghatározása nehézségekbe ütközik;⁴⁰ továbbá a jogérvényesítés magas költségekkel jár.

Az unióbeli kisvállalkozások mindössze 9%-a vesz igénybe lajstromozott szellemi tulajdont, és még kevesebben használnak az Unió egészére kiterjedő jogokat (az uniós védjegyek 3 %-a)⁴¹. Ez gyakran nem teszi lehetővé számukra, hogy kiaknázzák az innovációs erőfeszítések jelentős potenciális előnyeit. A szellemi tulajdont aktívan használó kkv-k – társaikkal összehasonlítva – alkalmazottanként 32 %-kal magasabb bevételt generálnak, ezáltal pedig vonzóbb béreket tudnak kínálni és gyorsabban tudják növelni az alkalmazottak számát. A szellemi tulajdon tehát kulcsfontosságú az innovatív kisvállalkozások növekedési folyamatában.

Végezetül az innovátorok és különösen az induló innovatív vállalkozások gyakran szembesülnek szabályozási akadályokkal vagy bizonytalanságokkal, amikor innovatív terméküket be kívánják vezetni a piacra. A Tanács által előírtaknak megfelelően a minőségi jogalkotási program részeként a Bizottság figyelembe veszi a jelenlegi és az új szabályozás⁴² innovációra gyakorolt lehetséges hatását, összhangban az innovációs elvvel⁴³.

További fellépések:

³⁹ Munkanév

⁴⁰ Jelentés a kulturális és kreatív ágazatban a finanszírozáshoz való hozzáférésről (Európai Bizottság, 2015).

⁴¹ Intellectual property rights and firm performance in Europe: an economic analysis (EUIPO, 2015).

⁴² A hatásvizsgálati iránymutatásokban szereplő kutatási és innovációs eszköz elkövetkező felülvizsgálatában.

⁴³ https://ec.europa.eu/epsc/sites/epsc/files/strategic_note_issue_14.pdf

- Az **innováció támogatásának javítása érdekében** a Bizottság a „Horizont 2020” fennmaradó időszakára vonatkozóan módosításokat tervez, hogy az áttörő jellegű, növekedési potenciállal rendelkező innovációs projektek számára helyi szintekről kiinduló támogatást nyújthasson, és mérlegelni fogja e megközelítés erősítését az **Európai Innovációs Tanács létrehozása révén**⁴⁴.
- A Bizottság az „**innovációs radar**” segítségével összekapcsolja a potenciális üzleti partnereket és a befektetőket a Horizont 2020 által finanszírozott innovátorokkal, hogy támogatást nyújtson számukra a növekedéshez.
- A Bizottság értékeli az innovációs egyezség modelljét, amely lehetővé teszi az innovátorok számára a közigazgatási szervekkel és egyéb érdekelttel való együttműködést az érdekelt által észlelt szabályozási akadályok lebontására irányuló módszerek azonosítása érdekében; amennyiben a modell sikeresnek bizonyul, más területekre is kiterjeszti használatát. Ebben az összefüggésben a Bizottság feltérképezi a **szabályozási kööttségek nélküli tesztelés** keretének lehetőségeit.
- 2017–2018 folyamán a Bizottság intézkedéscsomag elfogadását tervezi, hogy **támogassa a szellemi tulajdon-jog kkv-k általi igénybe vételét**⁴⁵, mégpedig: i. a szellemi tulajdonnal kapcsolatos jelenlegi támogatási programok tudatosításával a kkv-k körében; ii. a kkv-k számára uniós szellemi tulajdon-joggal kapcsolatos mediációs és választottbírói hálózat létrehozásával; iii. uniós szintű biztosítási program létrehozásával a peres ügyek és szellemi tulajdon eltulajdonítása terén; iv. a szellemi tulajdon támogatására irányuló finanszírozási programok koordinációjának javításával, többek között a tagállamoknak nyújtott esetleges iránymutatáson keresztül⁴⁶.

3.5 Szociális gazdaság és szociális vállalkozások

A szociális innováció – mint a fenntartható fejlődés, például a tisztességes kereskedelem, távoktatás, mobil alapú pénzáttutalás, migránsok integrációja, nulla üvegházhatásúgáz-kibocsátású lakhatás – iránti érdeklődés világszerte egyre nő.

A szociális induló vállalkozásokban⁴⁷ ezért nagy lehetőségek rejlenek az innováció terén, valamint a gazdaság és a társadalom szintjén kifejtett pozitív hatás tekintetében⁴⁸. E vállalkozások üzleti modellje — amely a gazdasági hatékonyságot társadalmi fókuszú célkitűzésekkel ötvözi ⁴⁹ — rendkívül ellenállóképesnek bizonyult⁵⁰.

Az induló innovatív vállalkozások kilátásai a szociális innováció iránti igény növekedése, az új technológiák és az együttműködési platformok megjelenése következtében kedvezők. Emellett sok ilyen vállalkozásban rejlik lehetőség a bevált üzleti modellek kiterjesztése tekintetében, melyeket később más területek is átvehetnek. E vállalatok azonban továbbra is nehézségekbe ütköznek a finanszírozás és a támogatás biztosításában, ami elsősorban az alábbi tényezőkre vezethető vissza:

- nem értik meg és nem ismerik fel a bennük rejlő gazdasági potenciált;
- nem aknázzák ki megfelelően a modern technológiákat.

A Bizottság az Európai Beruházási Alappal karöltve új pénzügyi eszközöket vezetett be a szociális vállalkozásoknak nyújtott hitelezés fellendítése érdekében, és az Európai Stratégiai Beruházási Alap égisze alatt szintén új, szociális hatást gyakorló tőkeinstrumentumokat hozott létre.

⁴⁴ Munkanév

⁴⁵ Az ezen intézkedésekkel kapcsolatos további információkat a kísérő munkadokumentum tartalmazza. Az intézkedések az EUIPO-val (Az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala) szoros együttműködésben kerülnek kidolgozásra.

⁴⁶ SWD(2016) 373., 2016.11.22., „Putting intellectual property at the service of SMEs to foster innovation and growth” (A szellemi tulajdon a kkv-k szolgálatában az innovációs és a növekedés elősegítése érdekében).

⁴⁷ A szociális induló vállalkozás olyan vállalkozás, amely társadalmi hatást fejt ki.

⁴⁸ http://eureka.sbs.ox.ac.uk/761/1/Social_Innovation.pdf, Oxford Said Business School, Social Innovation.

⁴⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0238:0252:EN:PDF>.

⁵⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_CES-12-60_en.htm?locale=en

További fellépések:

- A „szociális vállalkozás” kezdeményezésre építve a Bizottság ösztönözni fogja a szociális induló vállalkozások **növekedését**, többek között a következők előtérbe helyezésével: a finanszírozáshoz való jobb hozzáférés, a piacra jutás javítása, valamint a tagállamoknak a szakpolitikák megtervezéséhez nyújtott tanácsadás révén a szabályozási keret erősítése.
- A Bizottság emellett uniós fejlesztési/szomszédságpolitikai és nemzetközi fórumok révén feltérképezi az új technológiák és új üzleti modellek⁵¹ elterjedését, valamint a szociális gazdaság és a szociális vállalkozások hatásfinanszírozását elősegítő intézkedéseket (pl. G20 Inclusive Business platform)⁵².

4. Finanszírozási eszközökhöz való hozzáférés

A szabályozás lebontása vagy egyszerűsítése és a partnerkeresési, közbeszerzési szerződéskötési és hatékony toborzási lehetőségek növelése segíti az induló innovatív vállalkozásokat a növekedésben és fenntartható munkahelyek létrehozásában. **A finanszírozáshoz való hozzáférés** területén meglévő akadályok jelentős, megoldásra váró problémát jelentenek.

Habár az unióbeli vállalkozások az indulás szakaszában nem szembesülnek nagyobb problémákkal, mint az egyesült államokbeli társaik, a szakirodalom adatai és a nyilvános konzultáció eredményei szerint a növekedési szakaszban már jelentős különbségek mutatkoznak. Ez részben a kockázati tőkebefektetések számára rendelkezésre álló finanszírozás összegének tudható be: a becslések szerint 2014-ben az EU-ban mindössze körülbelül 5 milliárd EUR, míg az Egyesült Államokban több mint 26 milliárd EUR-nak megfelelő összeg állt rendelkezésre⁵³.

Emellett az **európai kockázati tőkealapok** átlagosan kisebbek⁵⁴, és nem tudnak elégséges támogatást nyújtani az induló vállalkozásoknak ahhoz, hogy közepes piaci tőkeértékű vállalatokká, majd globális szereplőkké váljanak. 2007–2012 között az európai kockázati tőkealapok átlagos mérete (végleges lezáráskor) 61 millió EUR volt, 50 %-uk pedig nem érte el a 27 millió EUR-t; ezzel szemben az egyesült államokbeli kockázati tőkealapok átlagos mérete 2014-ben 135 millió USD volt⁵⁵. Ez különösen az induló innovatív vállalkozások számára problematikus, mivel a finanszírozás idővel jellemzően elapad.

A befektetők számára kulcsfontosságú, hogy több **exitstratégia** közül tudjanak választani. Tisztában kell lenniük azzal, hogy befektetésüket vissza tudják váltani első nyilvános tőzsdei bevezetésen, egy másik vállalatnak történő kereskedelmi értékesítésen keresztül, későbbi szakaszban megjelenő kockázati tőkealapnak vagy magántőke-befektetési alapnak történő értékesítés vagy a vállalat alapítójának/alapítóinak való viszonteladás révén. A finanszírozási lehetőségekkel kapcsolatos jelenlegi információhiány azonban bizonytalansághoz vezet, és hatására kevesebb befektetés valósul meg. Hasonlóképpen, minél több későbbi szakaszban történő finanszírozás áll rendelkezésre, annál nagyobb a valószínűsége az első és a második körben jelentkező befektetők általi befektetésnek.

Közfinanszírozás igénybevétele során a nyilvános konzultációra választ adók 85 %-a szerint a finanszírozási kezdeményezéseket illetően több egységességre és átláthatóságra van szükség, és megfelelőbben kell megcélozni azokat a vállalatokat, amelyek a jövőben vezető piaci szerepet tölthetnek be.

⁵¹ 2017-ben a Bizottság létrehozta a Szociális Innovációs Kihívások Platformját, hogy arra ösztönözze a szociális vállalkozásokat, hogy más típusú vállalkozásokkal együttműködésben dolgozzanak ki megoldásokat a társadalmi kihívásokra. Emellett pályázatot hirdet, melynek keretében annak vonatkozásában vár elemzéseket és bevált gyakorlatokat, hogy a szociális vállalkozások hogyan tudják megfelelőbben kiaknázni a digitális gazdaságot.

⁵² <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

⁵³ Thomson ONE in BSG Perspectives, „The State of European Venture Capital”.

⁵⁴ USA-adatok: NVCA-jelentés, unióbeli adatok:

⁵⁵ Tanulmány: „Assessing the Potential for EU Investment in Venture Capital and Other Risk Capital Fund of Funds”.

A Bizottság e kérdésekre számos szakpolitikai terület bevonásával keres megoldást. A költségvetés féléves felülvizsgálatakor az ESBA és a COSME költségvetésének növelését javasolta⁵⁶, megerősítve a meglévő pénzügyi eszközöket és kiegészítő forrásokat javasolva a kkv-k számára az indulás és a növekedés szakaszaira.

2010 óta a foglalkoztatás és szociális innováció európai programja és annak előfutára 1 milliárd EUR értékben mozgósítottak mikrohitelket kisvállalkozások létrehozása és fejlesztése érdekében, több mint 100 000 európai mikrovállalkozásnak nyújtva támogatást ezzel.

A 2015-ben újtára indult **tőkepiaci unió** szintén segítséget nyújt. A Bizottság átfogó intézkedéscsomagot dolgoz ki a nagy kockázatú tőkebefektetések és a kockázati tőke Unión belüli finanszírozásának támogatására. Az egységes piaci stratégiával összefüggésben az alapok számára páneurópai kockázati tőke-alap létrehozását javasolja, amely megoldást kínál az európai kockázati tőke kis mérete és szétaprózottsága következtében fellépő problémákra, több magántőkét vonz a kockázati tőkébe, lehetővé teszi a kkv-k tartósabb finanszírozását, és diverzifikálja az induló innovatív vállalkozások, az innovációs vállalkozások és a tőzsdén nem jegyzett vállalatok finanszírozását⁵⁷. Emellett 2016 júliusában a Bizottság a kkv-k további, határokon átnyúló finanszírozásának elősegítése érdekében javaslatot fogadott el az európai kockázati tőke-alapra (EuVECA) és a fentiekben említetteknek megfelelően az európai szociális vállalkozási alapra vonatkozó rendelet módosítására. Az alapok számára létrehozandó páneurópai kockázati tőke-alapra és az ESBA-ra vonatkozó tervek kiegészítéseként a Bizottság megvizsgálja, milyen hozzáadott értéket képviselnének további, a **kockázati tőkével kapcsolatos adóösztönzők**, például olyan konstrukciók, amelyek lehetővé tennék, hogy magántulajdonú és magánvállalkozás által irányított beruházási alapok állami garanciában részesüljenek, amikor idegen tőkével történő finanszírozást biztosítanak annak céljából, hogy az induló és a növekvő innovatív vállalkozásokba tőkebefektetéseket és adósságalapú befektetéseket eszközöljenek.

A Bizottság ezen túlmenően az induló és a növekvő innovatív vállalkozásokba történő befektetések tekintetében továbbra is figyelemmel kíséri **az adókonstrukciókat és az adóösztönzőket**, és – a tagállamok által megvalósított sikeres megközelítések, valamint a kockázati tőkére és az informális befektetőkire (üzleti angyalok) irányuló, több türelmes tőke vonzását célzó adóösztönzők eredményességét vizsgáló jelenlegi felmérés eredményei alapján – megvizsgálja, milyen további lehetőségek állnak rendelkezésre a tagállami szakpolitikák kialakításának támogatása terén.

Az induló és a növekvő innovatív vállalkozások korai befektetői által igénybe vehető exitstratégiák megerősítése érdekében és egy páneurópai partnerkeresési platformra vonatkozó, a közeljövőben induló kísérleti projekt, valamint a Start-up Europe kezdeményezések kiegészítéseként a Bizottság 2017 és 2018 során figyelemmel fogja kísérni a kkv-tőkefinanszírozási piacok létrejöttét; ez a multilaterális kereskedési rendszereken belül egy új kategória, amely számára a pénzügyi eszközök piacairól szóló II. irányelv (MiFID II)⁵⁸ biztosít majd jogi formát. Ez elősegíti a tőkebevonását a közepes méretű vállalatok esetében, valamint a bevált módszerek megosztását. A Bizottság meghatározza azokat a piacvezérelt és állami kezdeményezéseket, amelyek elősegítik a kkv-résztvények szabályozott piacra történő bevezetését, és megvizsgálják, milyen működőképes megoldások kínálóznak a szabályozási problémákra és piaci hiányosságokra.

További fellépések:

- *A Bizottság és az Európai Beruházási Alap – jelentős magánbefektetők közreműködésével – 2017-ben megvalósítja az új, független irányítású alapok számára létrehozandó páneurópai kockázati tőke-alap létrehozására irányuló **alapvetően fontos beruházásokat** az európai kockázati tőke-alapok számának növelése és a jelenlegi szétaprózottság mérséklése érdekében. Az EU legfeljebb 400 millió EUR értékű alapberuházásának aránya az alapok alapján 25*

⁵⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0581&from=hu>

⁵⁷ 2016 novemberében szándéknyilatkozati felhívást tettek közzé a páneurópai alapok alapja létrehozóinak kiválasztása érdekében.

⁵⁸ 2014/65/EU irányelv.

%-ot tesz majd ki, vagyis legalább 1,6 milliárd további befektetést tesz lehetővé ez európai kockázati tőke-befektetésekbe.

- *2017-ben a Bizottság olyan páneurópai platform koordinálását látja el, amely lehetőséget ad a közösségi finanszírozásra vonatkozó bevált tagállami gyakorlatok megosztására, valamint az **alternatív finanszírozási források** finanszírozási réseinek felmérésére, ezáltal feltérképezve, hogy van-e szükség további közfinanszírozásra vagy más intézkedésekre.*

5. Következtetés

Habár számos fiatal és innovatív vállalkozó tevékenykedik Európában, az általuk jelentett vállalkozói kapacitás és tehetség nincs maradéktalanul kiaknázva.

A nemzeti és uniós szinten foganatosított, az induló innovatív vállalkozások létrehozásának ösztönzésére irányuló számos eddigi intézkedés ellenére további erőfeszítések szükségesek.

A vállalkozások indítását és kibontakoztatását Európa-szerte egyszerűbbé kell tenni. A cél az, hogy az ambiciózus vállalkozók Európát válasszák ahhoz, hogy áttörést ígérő új üzleti ötleteiket jól működő ökoszisztémák keretében sikeres vállalkozásként megvalósítsák meg és bontakoztassák ki. E vállalkozások cserében munkahelyeket hoznak létre, elősegítik a társadalmi felelősségvállalást, és egyesek közülük globális éllovasokká válnak.

E közlemény a pragmatikus intézkedéseken keresztül megvalósítandó uniós szakpolitikák közötti megközelítés összehangolását irányozza elő. A hatékony és sikeres végrehajtáshoz partnerség szükséges az irányítás valamennyi szintjén a tagállamokban, a régiókban és a városokban, minden érdekelt részvételével, ideértve magukat az induló és a növekvő innovatív vállalkozások.

A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot e közlemény támogatására és arra, hogy az érdekelt felekkel szoros együttműködésben vegyen részt végrehajtásában.